

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

P. K. Debrecen. — Az a benyomásunk, hogy olvasónk félreértette lapunk idevágó közleményeit. Nem arról van szó, hogy mint írja „az egyház magáévá tette a fejlődéelméletet, amit azelőtt tagadott”. Mihelics Vid sem ezt írta hivatkozott cikkében, csupán csak azt, hogy *Teilhard de Chardin* „meglátásai és eszméi uralkodnak el mindinkább a mai katolikus gondolkodásban”. A két fogalmazás között szembeszökő a különbség. Az, hogy a fejlődélmélet helytálló-e vagy sem, egyszerűen tudományos kérdés, amelynek eldöntése kizárólag a természettudósokra tartozik és kívül esik az egyház illetékességi körén. Ami ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a kérdés eldöntésében nem vehetnek részt katolikus világnézetű tudósok és katolikus gondolkodók is. De amikor ezt teszik nem az egyház nevében járnak el, hanem saját tudományos meggyőződésüket követik. Az illetékességi körök ilyen elhatárolását ma már sokkal világosabban látjuk, mint néhány évszázaddal ezelőtt. Ami magát az elméletet illeti, az nagyon leegyszerűsítve azt az állítást tartalmazza, hogy földünk száraz kérgén fokozatosan alakult ki az élő világ, olymódon, hogy az egyszerűbb szerkezetekből a bonyolultabbakba fejlődött át. (*Teilhard de Chardin* elmélete ezt a fejlődést az egész kozmoszra kiterjeszti.) Az állítást leginkább a paleontológiai (öslénytani) leletek látszanak igazolni, amelyeknél valóban felismerhetők ezek a fejlődési fokozatok. Arra nézve azonban, hogy ez a fejlődés a valóságban miként ment végbe, mind máig megoszlanak a vélemények a szaktudósok körében. A bibliai teremtéstörténet semmiesetre sem szolgálhat eligazítással e tekintetben. Több ízben kifejtettük már, hogy bibliai teremtéstörténet nem tudományos, hanem vallási igazságot közöl. Korának ismeretanyagával és kifejezőmódjával teszi ezt. Mi sem jellemzőbb erre, mint hogy a teremtést napokra osztja, holott a nap, mint időegység kizárólag a földre, az emberekre érvényes, és csak azután beszélhetünk róla, amikor a föld már létrejött. Az egyház tanítása szempontjából, ismételjük, teljesen közömbös, hogy a tudomány mit állapít meg ezekben a kérdésekben. Mert mindez nem érinti azt a hitünk szerinti igazságot, hogy az egész látható és érzékelhető világ létesítő oka Isten, aki éppúgy megteremthette egyszerre, mint ahogy felruházhatta a fokozatos kibontakozás képességével. A hívő ember számára egyébként semmi nehézséget nem okoz a fejlődélmélet elfogadása, hiszen például a fejlődés legegyszerűbb formájában, amikor az élőlény az új környezeti viszonyokhoz alkalmazkodva változtat alakot, annyi a tudatos mozzanat (az alkalmazkodás legmegfelelőbb módjának kiválasztása), hogy abban könnyen felismerheti Isten gondviselő közreműködését.

„Takarékosság”. — Régebben egyszer foglalkoztunk már azzal a kérdéssel, amit olvasónk vet fel levelében. Megírja, hogy társaságban vita alakult ki arról, vajon erény-e a takarékoság. Olvasónk azt állítja, hogy erény, hiszen gyakran önmegtagadást, lemondást követel meg tőlünk, míg az ellenpárt a szentírással, Krisztus szavaival érvelt, aki azt mondotta, hogy ne gyűjtsünk magunknak mulandó javakat. Az az érzésünk, hogy a vitatkozó felek abba a gyakori hibába estek, hogy nem tisztázták eleve a fogalmat, amiről vitatkoznak. A takarékoság, ha nem értünk rajta mást, mint amit a szó ténylegesen jelent, erkölcsileg közömbös cselekedet. Hiszen a takarékoság végeredményben nem jelent mást, mint a rendelkezésünkre álló anyagi javak ésszerű beosztását. Ha például valakinek egy bizonyos meghatározott mennyiségű tüzelő áll rendelkezésére a téltre, nem fogja azt december végéig eltüzelni, hanem gondolni fog arra, hogy még februárban is jöhetnek nagyon hideg napok. Ezt nem az erkölcs, hanem a józan ész írja elő. Ugyanez vonatkozik arra, mikor mondjuk egy család, rendszeresen

félre teszi jövedelmének egy részét, hogy ily módon egy szükséges bútort, fiataloknak lakást stb. beszerezhessen. Erkölcsi parancs lehet a takarékosság (és ezáltal gyakorlása erény, nem gyakorlása bűnös), ha olyan javakkal kell gazdálkodni, amelyekhez egy kisebb vagy nagyobb közösség minden tagjának egyformán joga van. Ha például szárazság, vízhiány idején egy nagyvárosban a vízszolgáltató vállalat felkéri a lakosságot, hogy takarékoskodjék a vízzel, a felebaráti szeretet ellen vét, aki nem tesz eleget a felhívásnak és erényt gyakorol az, aki fokozott mértékben tesz eleget neki. Ugyanez áll mindenféle közösségi vagyorra, gyári berendezésre, raktározott élelmiszerre, köztulajdonban levő pénzre stb. Olvasónk vitapartnerei azonban, úgy hisszük, voltaképpen nem az itt felsorolt takarékosság fajtákra gondoltak, hanem az anyagi javak indokolatlan halmozására, az azonban nem takarékosság. Az anyagi javakhoz való tapadásnak is meg lehet a maga „aszkezése”, amikor szinte hihetetlen lemondásokra képes valaki csak azért, hogy minél több pénze legyen. Ezt azonban a magyarban nem takarékosságnak, hanem fukarságnak vagy kapzsiságnak nevezzük és ez aztán minden csak nem erény. Olvasónk vitapartnerei a tücsök és a hangya híres meséjére is hivatkoztak, mint a rossz értelemben vett takarékosság és anyagias szemlélet negatív példájára. Nos, ezt a mesét másfelől is érték már hasonló bírálatok. De ne felejtsük el, hogy a hangya nem abban vétkezett, hogy összegyűjtötte télire az ennivalót, hanem abban, hogy nem adott a rászorulónak. Holott a felebaráti szeretet arra kötelez, hogy akinek van, adjon annak akinek nincs, nem nézve, hogy miért nincs neki.

„Testvér”. — Levélírónk a következő kérdésben kéri tanácsunkat: húga, aki nyolc éve élt érvényes katolikus házasságban, egy új szerelem kedvéért fölbontotta ezt a házasságot és az új férfival polgári házasságot kötött. Az eredeti házasság levélírónk szerint is rosszul sikerült, főleg a férfi durvasága miatt. Ennek ellenére ő mindent megtett az érvényes házasság megmentése érdekében és igyekezett hűgát a súlyos lépésről lebeszélni, fáradozása azonban sikertelen maradt. Olvasónk most azt kérdezi: mi legven a magatartása hűgával szemben, akit azért változtatlanul nagyon szeret, és az új férjjel szemben, akit régebből is ismer? Attól fél, hogy ha egyszerűen tudomásul veszi az immár megváltoztathatatlant, az a látszat keletkezhet, hogy jóváhagyta a történeteket, azonkívül — mint írja — „nem is tudja, hogy szabad-e velük továbbra is érintkeznie”. Ami az utóbbi kérdést illeti, természetesen továbbra is érintkezhet velük. Az igaz, hogy hűgáék ezzel a cselekedettel önműködően kizárták magukat az egyház kegyelmi közösségéből, és ez már önmagában elég súlyos büntetés számukra, főleg, ha valamennyire még komolyan veszik a hitüket. Ezen túlmenően azonban semmiféle olyan egyházi intézkedés sincs, ami akadályozná vagy korlátozná az érintkezést velük. Ez ellene is mondana a szeretet egyetemes parancsának. Nekünk keresztényeknek csak bünt kell elutasítanunk, az embert, mégha bűnös is, mindig szeretnünk kell. Azokkal pedig, akik emiatt „megszólhatják”, ne törődjék. Az Úr Jézus se törődött a farizeusokkal, akik megszólították amiért nyilvános bűnösökkel érintkezik.

Hibaigazítás. — Lapunk júliusi számában *Rónay László* cikkében, amely a Vigilia első évtizedéről szól, a szerző véletlen elírása folytán hiba csúszott be. A tanulmányban Makkai *László* helyett Makkai *Sándor* olvasandó.